

KOBİ'lerin Finansal Sorunlarına İşletme Sahiplerinin Bakış Açısı: Kars İli Örneği¹

DOI: 10.26466/opus.589628

*

Ceyda Yerdelen Kaygın* - Aytaç İkinci**

* Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kars / Türkiye

E-Posta: ceydayerdelen@gmail.com

ORCID: [0000-0001-9544-9991](https://orcid.org/0000-0001-9544-9991)

** Kafkas Üniversitesi, Kars / Türkiye

E-Posta: aytacikinci@gmail.com

ORCID: [0000-0002-2808-0431](https://orcid.org/0000-0002-2808-0431)

Öz

Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ) geliştirmekte olan ve gelişmiş bütün ekonomilerde önemli bir yere sahiptirler. KOBİ'ler Türkiye'de faaliyet gösteren toplam işletme sayısı ve istihdam yaratma açısından en önemli konumda olmalarına karşın finansal dalgalanmalardan ve olumsuz değişimlerden en çok etkilenen işletme grubunda yer almaktadırlar. Bu bağlamda sıklıkla finansman sorunu ile karşı karşıya kalan KOBİ'lerde, işletme sahipleri firmalarını ayakta tutabilmek, katma değer yaratabilmek, istihdam sağlayabilmek ve büyüyebilmek için çeşitli zorluklar ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu çalışmanın amacı; Kars ilinde faaliyet gösteren KOBİ sahiplerinin bakış açısıyla yaşadıkları finansal sorunları, bu sorunlar karşısındaki uygulamaları, tutumları ortaya koymak ve çözüm önerileri sunmaktır. Araştırmanın amacına uygun olarak Kars ilinde 10 farklı sektörlerde faaliyet gösteren 40 adet KOBİ ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler hem nicel hem de nitel analizler yapılarak yorumlanmıştır. Nicel analiz sonucunda araştırmaya konu olan KOBİ'lerin sahiplerinin/ortaklarının %67,5'inin finansman sorunlarının olduğu, %82,5'nin ise sorunlarını sıralarken finansman sorunları birinci veya ikinci sırada sıraladıkları belirlenmiştir. Nitel analiz sonucunda KOBİ'lerin finansman sorunları; öz kaynak yetersizliği, yüksek faiz oranları, yüksek oranlı teminatlar ve kefil gösterme zorunlulukları, alternatif finansman yöntemleri ve KOBİ'lere destek sağlayan kurum ve kuruluşlar hakkında yeterince bilgi sahibi olmamak şeklinde tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, KOBİ'lerin Finansal Sorunları, Finansal Sorunlar.

¹ Bu çalışma "KOBİ'lerin Finansal Sorunlarına İşletme Sahiplerinin Bakış Açısı: Kars İli Örneği" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Company Owners View on Financial Problems of SMEs: The Case of Kars

*

Abstract

Small and medium-sized enterprises (SMEs) have an important place in all developing and developed economies. SMEs are among the most affected by financial fluctuations and adverse changes while they are in the most important position in the total number of enterprises and employment creation in Turkey. In this context, in SMEs which are frequently faced with financing problems, company owners face various difficulties in order to keep their companies alive, to create added value, to provide employment and to grow their businesses. It has been aimed with the study to reveal the financial problems experienced in the perspective of SME owners operating in Kars, their applications and attitudes towards these problems and to propose solutions to these problems. Face-to-face interviews were conducted with 40 SMEs operating in 10 different sectors in Kars in accordance with the purpose of the study. The obtained data were interpreted with both quantitative and qualitative analyzes. As a result of the quantitative analysis, it has been determined that 67.5% of the owners / partners of the SMEs subject to the research had financial problems. On the other hand, while 82.5% were ranking their problems, their financial problems were first or second. As a result of qualitative analysis, it has been found that the financing problems of SMEs are the lack of equity, high interest rates, excess security deposits, difficulties in giving security, alternative financing methods and insufficient knowledge about institutions and organizations providing support to SMEs.

Keywords SME, Financial Problems of SMEs, Financial Problems

Giriş

Hızla gelişen bilim, teknoloji ve bunun yanında değişen sosyo-ekonomik yapı ile beraber dünyada ve Türkiye'de ekonominin bel kemiği konumunda olan KOBİ'lerde bu değişime ayak uydurmak zorunda kalmaktadırlar. KOBİ'ler gerek üretim ve kalkınmadaki payları, gerek sayıları ve gerekse sağladıkları katma değer ile milli gelire katkıları bakımından ülke ekonomisi açısından oldukça önemlidirler. Büyük işletmelerin tamamlayıcıları olmaları yanı sıra ülke istihdamına da katkıları olan KOBİ'ler sürekli değişen ve gelişmekte olan şartlara esnek yapıları sayesinde kolay adapte olabilmektedirler. Ancak krizlere, ekonomik dalgalanmalara, finansal sorunlara karşı daha kırılgan bir yapıda olmaları bu işletmelere karşı gösterilmesi gereken önemi bir kat daha artırmaktadır.

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ), Türkiye'de ve dünyadaki bütün ekonomilerde varlıklarını sürdüren, büyük işletmelere göre daha az yatırımla kurulan, istihdama büyük katkı sağlayan, talep değişikliğine daha hızlı yanıt verebilen aynı zamanda büyük işletmelerin tamamlayıcısı olan işletmelerdir. KOBİ'ler ekonominin temel taşı olmanın yanı sıra istihdam ve bölgesel kalkınmayı da teşvik ettiklerinden sosyal açıdan da ülkelere katkı sağlarlar. Ülkeler yeni KOBİ'lerin faaliyete geçmesi ve mevcut olanların varlıklarını sürdürebilmesi için destek ve teşvik konusunda politikalar geliştirip, ekonomiye dinamizm kazandırmaya çalışmaktadırlar.

KOBİ'ler öncelikle finans ile ilgili sorunlar başta olmak üzere birçok problem yaşamaktadır. Pazara hakim bir yerleşim alanının olmayışı, kredi veya finansman sağlamada karşılaşılan zorluklar, üretimde ve pazarlama faaliyetlerindeki yetersizlikler gibi sorunlar KOBİ'lerin gelişiminin ve büyümesinin önündeki engeller olarak sayılabilir. Buradan hareketle KOBİ'lerin temel sorunlarını; örgütlenme ve yönetim, tedarik, üretim, pazarlama, ihracat, finansal, insan kaynakları, halkla ilişkiler, teknoloji ve araştırma geliştirme soruları şeklinde ayrı ayrı ele alınabilir.

KOBİ'lerin karşılaştıkları finansal sorunlar, firmaların öz kaynak yetersizliği ile çekirdek evresinde başlamakta; kaynak ve hammadde eksikliği, maliyetlerin yüksekliği ve yeterli olmayan krediler, enflasyon,

kurdaki dalgalanmalar gibi etmenler ile KOBİ'lerin verimi ve rekabet güçlerini olumsuz etkilemektedir. KOBİ'ler yapıları itibariyle genelde finansal danışman istihdam edememektedir. KOBİ'lerin piyasa ve banka ilişkilerinde bilgisizlikleri ile beraber bu konulara yeterli zaman ayıramamalarından dolayı işletmelerin hatalar yapmalarına, yanlış kararlar almalarına sebebiyet vermektedir.

KOBİ'ler Dünya'da ve Türkiye'de olduğu gibi Kars ilinde de ekonomiye olan katkıları, yarattıkları katma değer ve sundukları istihdam olanakları ile çok büyük bir öneme sahiptirler. KOBİ'lerin yaşadıkları finansal sorunlar, bunların etkileri ve çözüm yolları ile ilgili olarak en büyük rol işletme sahip/ortaklarına düşmektedir. Yaşanan finansal sorunların işletme sahipleri açısından ne şekilde değerlendirildiğinin ortaya konularak etkili çözüm önerilerinin sunulması, ekonominin bel kemiği konumundaki KOBİ'lerin devamlılıkları ve verimlilikleri açısından önem taşımaktadır. Literatür incelendiğinde araştırmacıların KOBİ'lerin finansal sorunlarını araştırırken genellikle anket yöntemini kullanılarak nicel araştırma yaptıkları tespit edilmiştir. Amaçlı örnekleme yönteminin kullanıldığı nitel araştırmaların ise yok denilecek kadar az olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışmada Kars ilinde KOBİ'lerin karşılaştıkları finansman sorunları ve bunların sebeplerini bütünüyle ele alıp çözüm yolları tartışılarak hem nicel hem de nitel olarak değerlendirilmiştir. Bu yönüyle çalışma literatürdeki diğer çalışmalardan farklılık göstermektedir.

Araştırmanın sonucunda KOBİ'lerin sahiplerinin/ortaklarının %67,5'i finansman sorunlarının olduğu, %82,5'nin ise temel sorunların önem derecesine göre finansman sorunları birinci veya ikinci sırada söyleyeceklerini belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda KOBİ'lerin finansal sorunları; öz kaynak yetersizliği, yüksek faiz oranları, yüksek oranlı teminatlar ve kefil gösterme zorunlulukları, alternatif finansman yöntemleri ve KOBİ'lere destek sağlayan kurum ve kuruluşlar hakkında yeterince bilgi sahibi olmamak şeklinde belirlenmiştir.

KOBİ'lerin Ekonomik Açıdan Önemi

KOBİ'ler tüm ülke geneline yayılmış olmalarına rağmen genellikle küçük şehirlerde yer almakta ve bölgelerdeki kalkınmayı

artırmaktadırlar. Bunun yanında küçük şehirlerden büyük şehirlere olan göçü önleyerek bölgesel kalkınmanın hızlanmasına neden olmaktadır (Sarıaslan, 1996, s.21). Ürettikleri hammadde, işletme malzemesi, yarı mamuller veya yardımcı malzemeler büyük ölçekli işletmeler tarafından da kullanıldığında dolayı büyük sanayinin destekleyicisi ve tamamlayıcısı konumundadırlar (Çatal, 2007, s.336). Japonya ve ABD'de çeşitli konularda KOBİ'lere destek sağlamak için birçok kanun ile desteklenen yerel kuruluşların yanı sıra bölgesel merkezler faaliyet göstermektedir. Fransa ve İtalya'da da benzeri desteklerin beraberinde teşvik ve hizmetler de KOBİ'ler için sağlanmakta ve birçok konuda faydalanabilecekleri sübvansiyon uygulamaları bulunmaktadır (Çelik ve Akgemici, 1998, s.66-69). KOBİ'ler iş deneyimi olmayan, düşük nitelikli elemanlar sağlayarak, işsizlik oranının aşağı çekilmesinde önemli bir rol oynamaktadırlar. Ayrıca bu işletmeler iş gören olarak istihdamı desteklediği gibi işveren olarak da istihdamı desteklemektedir (Çatal, 2007, s.339).

KOBİ'ler genellikle büyük işletmelerden daha "opaktır" çünkü halka açık bilgileri daha azdır. KOBİ'lerin büyümelerinin önündeki engellerin ilk sırasında da finansman sorunları yer almaktadır. Sermaye eksikliği, KOBİ'lerin büyümesinin ve gelişmesinin önündeki en önemli engellerden birisidir. KOBİ'ler, modern ekonomide yenilikçi sistemlere kolay adapte olmaları sayesinde ülkelerin ekonomik kalkınmalarında önemli bir rol oynamaktadırlar (Neagu, 2016, s.331, Wang, 2016, s.161). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde KOBİ'ler, girişimci kaynakları ve istihdam olanaklarını sağlamaları nedeniyle ekonomik büyümenin temel ve itici gücü olarak kabul etmektedirler (Hu, 2010, s.2275, Obi vd., 2018, s.835). KOBİ'ler, OECD ekonomilerinde özel sektör işgücünün yarısından fazlasını istihdam etmektedir (Wehinger, 2014, s.2). KOBİ'lerin faaliyetlerinin devamlılığını sağlaması, gelişebilmesi ve büyümesi adına en önemli gereksinimi finansmandır ve bu gereksinim aynı zamanda yaşanan sorunların odağına da yine finansmanı koymaktadır.

Günümüzde yapılan birçok çalışma, KOBİ'lerin dış finansmana erişiminin hem gelişmekte olan hem de gelişmiş ülkelerde büyük işletmelerden daha zor olduğunu desteklemektedir (Yang vd., 2019, s.3, Abraham ve Schmukler, 2017, s.1). Bu nedenle KOBİ sahiplerinin alternatif finansman kaynakları olarak bilinen; kişisel birikimler, aile ve arka-

daşlardan alınan borçlar, ticari krediler, banka kredileri, finansman bonusu, varlık dayalı menkul kıymetler, faktoring, forfaiting, leasing, risk sermayesi, melek yatırımcılar, barter, kitlesel fonlama, iş kuluçkaları ve online pazar kredileri gibi kaynaklar hakkında bilgi sahibi olmaları ve söz konusu kaynaklara ulaşabilmeleri işletmelerinin geleceği açısından oldukça önemlidir. (Rubanov ve Marcantonio, 2017, s.93, Quaye ve Sarbah, 2014, s.126, Obiora ve Csordás, 2017, s.48).

Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı, Kars ilinde aktif olarak faaliyet gösteren KOBİ'lerin yaşadıkları finansal sorunları işletme sahiplerinin ve/veya ortaklarının bakış açısıyla incelemek, yaşanan finansal sorunlar karşısındaki uygulamalarını, değerlendirmelerini ve kendilerine ait olan çözüm önerilerini ortaya koyarak özellikle işletmelerin genelini ilgilendiren ortak sorunlar açısından çözüm önerileri sunabilmektir.

Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Yapılan araştırma Kars ilinde faaliyette bulunan farklı sektörlerden KOBİ'leri kapsamaktadır. Kars'ta bulunan ve küçük ve orta boy işletme tanımına uyan firmalar arasından, niteliksel olarak yapılacak analize uygun olarak, "amaçlı örnekleme" yöntemi ile kolay, eksiksiz ve doyurucu bilgi alınabilecek toplamda 10 sektörden 40 adet işletme belirlenmiş ve görüşülmüştür. İşletmeler, Kars ilinde potansiyelleri fazla ve faaliyetleri yoğun olan sektörlerle ait işletmelerdir. Seçilen işletmeler; ulaşım, hizmet, gıda, imalat, eğitim, sağlık, otomotiv, turizm, mobilya ve sigorta sektörlerinde faaliyet göstermektedirler.

Amaçlı örnekleme, nitel incelemelerde sıklıkla uygulanmaktadır. Nitel verileri toplamak için katılımcılar ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yüz yüze görüşme tekniği nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.119). Amaçlı Örnekleme, mevcut eldeki kaynakları etkin bir şekilde kullanmak için, en doğru ve elde edilebilecek veri bakımından en zengin vakaların tespit edilmesi için seçilen bir tekniktir. İlgilenilen konu ile

ilgili olarak bilgili ve deneyimli hedeflerin belirlenmesine yönelik bir örnekleme yöntemidir (Yağar ve Dökme, 2018, s.4).

İşletme sahipleri ile yapılan yüz yüze görüşmede hazırlanmış olan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hem standart cevapları olan yapılandırılmış soruları hem de yarı yapılandırılmış soruları içerecek şekilde hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış soruların cevapları ses kaydı ile toplanmış ve dökümleri yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, standart cevapları olan soruların yanında görüşmenin akışına göre şekillenebilecek sorular ile yapılan bir görüşme tekniğidir. Nitel araştırmalarda örneklemin sayısı başka bir ifade ile örneklemin büyüklüğü veya küçüklüğü ile değil araştırmacının gereksinimi karşılayacak bilgiye ulaşıp ulaşılmayacağı önemlidir. Bu nedenle örneklem bir kişiden bile oluşabilir (Türnüklü, 2000, s.547-548). Görüşme formunda toplam 26 soru bulunmaktadır. Bu sorulardan 21 tanesi önceden tanımlı çoktan seçmeli cevapları bulunan sorulardan; kalan 5 tanesi ise açık uçlu cevapları olan ve görüşenin seyrine, katılımcının bilgi ve ilgisine bağlı olarak konunun değişik boyutlarla da incelenmesine olanak tanıyabilecek sorulardan oluşmaktadır.

Araştırmanın Kısıtları

Yapılan bu çalışma, görüşülen firma sahiplerinden/ortaklarından elde edilen bilgiler ile sınırlıdır. Görüşmelerin firma sahipleri ile yapılması gerekliliğinden dolayı kimi zaman ilgili kişilere ulaşmakta zorluklar yaşanmıştır. Araştırmada kullanılan açık uçlu sorular görüşmecilerin ilgili konular hakkında daha özgür hareket etmelerine; fikir, görüş, öneri ve şikâyetlerini daha net bir dille aktarmalarına olanak sağlamıştır ve bu durum araştırmayı özgün kılmaktadır.

Araştırmadan Elde Edilen Bulgular ve Yorumlanması

Araştırmada kullanılan ankette yer alan sorulara firma sahipleri tarafından verilen cevaplar, tablolar ve grafikler halinde sunulmuş ve ilgili sonuçlar yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan KOBİ'lerin ortak sayıları ile ilgili Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo. 1 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Ortak Sayısı

Ortak Sayısı	Frekans	Yüzde %
Şahıs	26	65,0
2	7	17,5
3	3	7,5
4	1	2,5
5	2	5,0
5'den fazla	1	2,5
Toplam	40	100,0

Tablo. 2 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Faaliyet Yılı

Faaliyet Yılı	Frekans	Yüzde %
1-5 yıl	15	37,5
6-10 yıl	9	22,5
11 yıl ve üzeri	16	40,0
Toplam	40	100,0

Araştırmaya konu olan KOBİ'lerin % 40'ı Kars ilinde 11 yıl ve üzeri süredir faaliyet gösterirken, %22,5'i, 6-10 yıl arasında, % 37,5' i ise 1-5 yıl arasında Kars ilinde aktif bir şekilde faaliyette olduklarını belirtmişlerdir.

İşletmelerin hukuki yapılarının dağılımı ise Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo. 3 Araştırmaya Katılan İşletmelerin Hukuki Yapısı

Hukuki Yapısı	Frekans	Yüzde %
Anonim	2	5,0
Limited	21	52,5
Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit	1	2,5
Şahıs	16	40,0
Toplam	40	100,0

Araştırmaya katılan KOBİ sahiplerinin % 50'den fazlası işletmelerinin hukuki yapısının limited şirket olduğunu belirtmiştir.

Görüşme yapılan işletmelerin %40'lık bir bölümü ise şahıs işletmesi olarak faaliyetini sürdürmektedir. Geriye kalan %7,5'lik kısmı ise anonim şirketler ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket oluşturmaktadır.

Tablo. 4 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Çalışan Personel Sayısı

Çalışan Personel Sayısı	Frekans	Yüzde %
1-9 arası çalışan	23	57,5
10-50 arası çalışan	16	40,0
50 üstü çalışan	1	2,5
Toplam	40	100,0

Firma sahiplerinden alınan bilgiler ışığında araştırmaya katılan işletmelerin çalışan sayısına göre; %57,5'inin mikro ölçekli işletme tanımına uyarak 1-9 arası personel istihdam ettiği, %40'ının küçük ölçekli işletme tanımında belirtildiği gibi 10-50 arası çalışanı olduğu %2,5'inin ise orta ölçekli işletme sınıfında yer aldığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan KOBİ'lerin ilk kuruluş aşamasında gerekli olan finansmanı temin ettikleri kaynağın dağılımı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo. 5 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Kuruluşunda Gerekli Olan Finansmanı Temin Ettikleri Kaynak

Temin Kaynağı	Frekans	Yüzde %
Miras yoluyla	1	2,5
Çalışarak Kazanma	23	57,5
Ortaklık sermayesi	3	7,5
Eş, Dost, Akraba Borçlanması	5	12,5
Ticari Kredi	1	2,5
Banka Kredisi	7	17,5
Toplam	40	100,0

Araştırmaya konu olan KOBİ sahiplerinin yarısından fazlası işletmelerini çalışarak kazandıkları finansman ile kurduklarını belirtmişlerdir. Ankete cevap veren işletme sahiplerinin %17,5'i ilk finansmanını banka kredisi ile %12,5'i ise ilk finansman kaynağının olarak eş, dost, akrabadan aldığı borçlar olduğunu belirtmiştir. %7,5'lik bir bölüm ise ortaklık sermayesi ile işletmeyi faaliyete geçirdiklerini söylemiştir. Buradan hareketle görüşme yapılan firma sahiplerinin ilk kuruluş aşamasındaki finansmanı elde etme hususunda %57,5'lik bir kısmının çalışarak kazandıklarını kullandıklarını ifade etmelerinin

yanında, neredeyse banka kredisinden faydalanma yöntemi kadar eş-dost-akraba borçlanmasını da tercih eden firma sahiplerinin olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo. 6 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Finansman Departmanına Sahip Olup Olmadığı

Finansman Departmanı	Frekans	Yüzde %
Var	7	17,5
Yok	33	82,5
Toplam	40	100,0

Araştırmaya katılan KOBİ sahiplerinin %82,5'i işletmelerinde ayrı bir finansman departmanlarının olmadığını %17,5'lik bir kısmı ise finans işlerinin ayrı bir departman vasıtası ile yürütüldüğünü belirtmişlerdir ve finans yönetiminin kim tarafından yürütüldüğü sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 7'de ve finans yönetiminin kim tarafından yürütüldüğü ve finans departmanı varlığının kıyaslanması da Tablo 8'de görülmektedir.

Tablo. 7 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Finans Yönetiminin Kim Tarafından Yürütüldüğü

Finans Yönetimi Yürütücüsü	Frekans	Yüzde %
Patron / Şirketin sahibi	35	87,5
Finans müdürü / Finansman Departmanı	1	2,5
Muhasebe Müdürü / Muhasebe Departmanı	3	7,5
Diğer	1	2,5
Toplam	40	100,0

Araştırmaya konu olan KOBİ sahiplerinin %87,5'i işletmelerinin finans yönetimini kendilerinin yaptıklarını belirtmişlerdir. %12,5'i ise finans yönetiminin; finans müdürü/departmanı, muhasebe müdürü/departmanı veya diğer şekillerde yürütüldüğünü belirtmişlerdir.

Tablo. 8 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Finans Yönetiminin Kim Tarafından Yürütüldüğü ve Finans Departmanı Varlığının Kıyaslanması

		Şirketinizin finans yönetimi görevi kim tarafından yürütülmektedir?			
		Patron/ şirketin sahibi	Finans müdürü / finansman departmanı	Muhasebe müdürü/ muhasabe departmanı	Diğer
İşletmenizin ayrı bir finansman departmanı var mı ?	Evet	3 8,6%	0 0,0%	3 100,0%	1 100,0 %
	Hayır	32 91,4%	1 100,0%	0 0,0%	0 0,0%

Araştırmaya katılan işletmelerden “Şirketinizin finans yönetimi görevi kim tarafından yürütülmektedir?” sorusuna “Patron/Şirket Sahibi” cevabını verenlerin %91,4’ü işletmelerinde ayrı bir finansman departmanı olmadığını belirtmiştir.

Mevcut verilerden hareketle, araştırmaya katılan şirketlerde finans yöneticisi rolünü üstlenen patron/firma sahiplerinin ayrı bir finansman departmanı oluşturmadıkları, finans konuları ile kendilerinin birebir ilgilendikleri yorumu yapılabilir.

Tablo. 9 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Finans Yöneticisinin Eğitim Durumu ve İşletmede Finansal Planlama Hazırlanma Durumu Kıyaslanması

		Finansal yöneticiniz varsa eğitim durumu nedir? Yoksa finans yönetimi yapan kişinin eğitim durumu nedir?			
		İlkokul / Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisans üstü
İşletmenizde siz veya bir başkası tarafından bütçe (finansal planla- ma) hazırlanıyor mu?	Evet	2 50%	3 42,9%	15 55,6%	2 100,0%
	Hayır	2 50%	4 57,1%	12 44,4%	0 0,0%
	Yüzde %	10%	17,5%	67,5%	5%
	Frekans	4	7	17	2

Araştırmaya katılan KOBİ sahiplerinin %67,5'i üniversite mezunu, %27,5'lik bir bölümü lise ve altı öğrenim durumuna sahip olduklarını

belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan firma sahiplerinin %5'i ise lisansüstü mezundur. Araştırmaya katılan işletmelerden "Finansal yöneticiniz varsa eğitim durumu nedir? Yoksa finans yönetimi yapan kişinin eğitim durumu nedir?" sorusuna "Üniversite" cevabını verenlerin %55,6'sı işletmelerinde finansal bütçe hazırlandığını belirtmişlerdir. Yine aynı eğitim durumu sorusuna "Lise" cevabını verenlerin ise %42,9'unun işletmelerinde finansal bütçe hazırlandığı görülmektedir. Bu oran lisansüstü eğitim mezunlarında %100 oranında çıkmıştır.

Elde edilen bu verilerden hareketle araştırmaya katılan işletme sahiplerinin eğitim durumlarının attıkça finansal planlamaya önem verdikleri yorumu yapılabilir.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Bütçe Hazırlayıp Hazırlamama Durumları, Bütçelerin Türleri ve Hazırlanmıyorsa Nedenlerinin Karşılaştırılması

		Eğer bütçe (finansal planlama) hazırlanıyor ise hangi tür hazırlanıyor?			
		Kısa Dönem (1 yıl ve daha az)	Uzun Dönem (1yıldan fazla)	Her ikisi	Hazırlanmıyor
Cevabınız hayır ise, işletmenizdeki finansal planlama yapılmamasının en önemli sebebi nedir?	İhtiyaç duymama	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	13 81,3%
	Yeterli bilgi düzeyine sahip olmama	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%
	Döviz kuru, enflasyon ve faiz oranı belirsizliği	2 11,8%	0 0,0%	0 0,0%	2 12,5%
	Diğer Nedenler	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%
	Hazırlanıyor	15 88,2%	3 100,0%	4 100,0%	1 6,3%
	Yüzde %	42,5%	7,5 %	10%	40%
	Frekans	17	3	4	16

Araştırmaya katılan firma sahiplerinin %42,5'i kısa dönem(1 yıl ve daha az), %7,5'i uzun dönem (1 yıldan fazla), %10'luk kısmı ise her iki türde finansal planlama hazırlandığını belirtmişlerdir. Katılımcıların %40'ı ise finansal planlama hazırlamadıklarını belirtmişlerdir. Finansal planlama hazırlamayan işletmelerin %80 den fazlası herhangi bir fi-

nansal plana ihtiyaç duymadıklarını söylemişlerdir. Araştırmaya katılan KOBİ'lerin faaliyetleri sırasında sorun yaşadıkları alanların önem sırasının gösterildiği tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 10 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Faaliyetleri Sırasında Sorun Yaşadıkları Alanların Önem Sırası

Sorun Yaşanan Alan	Önem Sırası (1=en çok / 7=en az)							
	1	2	3	4	5	6	7	
Yönetim	f	1	2	5	2	5	4	16
	%	2,5	5,0	12,5	5,0	12,5	10,0	40,0
Üretim	f	4	5	5	2	6	10	6
	%	10,0	12,5	12,5	5,0	15,0	25,0	15,0
Pazarlama	f	6	8	9	7	4	4	2
	%	15,0	20,0	22,5	17,5	10,0	10,0	5,0
Finans	f	22	11	3	2	0	2	0
	%	55,0	27,5	7,5	5,0	0	5,0	0
Muhasebe	f	2	4	8	4	10	4	3
	%	5,0	10,0	20,0	10,0	25,0	10,0	7,5
İnsan Kaynakları	f	5	7	3	9	3	5	3
	%	12,5	17,5	7,5	22,5	7,5	12,5	7,5
Teknoloji Ar-Ge	f	0	3	6	9	7	6	5
	%	0	7,5	15,0	22,5	17,5	15,0	12,5

Araştırmaya katılan işletmelerin %55'i faaliyetleri sırasında en çok sorun yaşadıkları alan olarak finansı 1. sıraya koymuşlardır. Önem sırası olarak 2. sıraya finansı koyan işletme sahiplerinin oranı ise %27,5' dir. Yönetim sorununu en önemsiz sorun olarak gören işletmelerin oranı %40 olarak çıkmıştır.

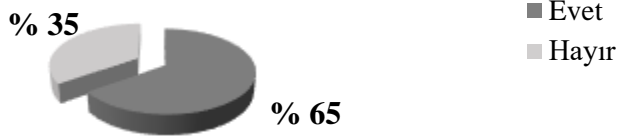
Araştırmanın bu kısmının, çalışmamızın ana çerçevesi olarak "işletmelerin finansal sorunlarını" seçmemizi doğrular nitelikte olduğu söylenebilir. Yapılan anketlerde ilgili soruya verilen cevaplara göre Kars ilinde faaliyet gösteren işletme sahiplerinin en büyük ve önemli sorununun finansman sorunu olduğu gözlemlenmektedir.

Araştırmaya katılan işletmelerin borç/alacak yapıları Tablo 12'de gösterilmiştir.

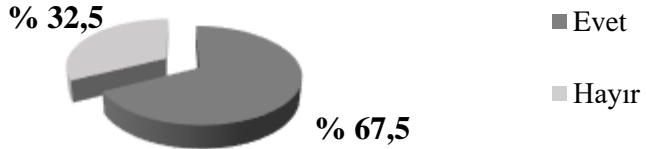
Tablo. 12 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Borç / Alacak Yapıları

Borç / Alacak Yapısı	Frekans	Yüzde %
Alacaklarım borçlarımdan fazladır	12	30,0
Alacaklarım borçlarımdan azdır	17	42,5
Alacaklarım borçlarıma eşittir	10	25,0
Borcum yok	1	2,5
Toplam	40	100,0

Ankete katılan KOBİ sahiplerinin %42,5'i borçlarının alacaklarından fazla olduğunu belirtirken, %30'u ise alacaklarının borçlarından fazla olduğunu belirtmiştir. Alacak ve borç durumunun birbirine eşit seviyelerde olduğunu söyleyen işletme sahiplerinin oranı ise % 25'dir.

Şekil 1: Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Kredi Kullanma Durumu

Araştırmaya katılan firma sahiplerinin % 65'i işletmesinde kredi kullandığını %35'i ise kredi kullanmadığını ifade etmiştir. Bununla beraber araştırmaya katılan KOBİ'lerden kredi kullananların ticari banka kredilerini tercih etmede öncelik oranları Tablo 13'de ve kullandıkları kredileri değerlendirme alanlarının önemlilik sırası ise Tablo 14'de gösterilmektedir.

Şekil 2: Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Finansman Sorununun Olup Olmadığı

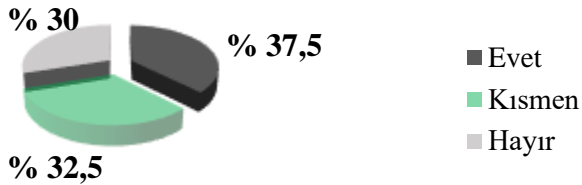
Araştırmaya katılan işletme sahiplerinin %67,5'i işletmelerinin finansman sorununun olduğunu düşünürken finansman sorunu olmadığını belirten işletme oranı % 32,5'tir.

Tablo 11 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Finansman Sorunlarının Kaynağı

Finansman Sorununun Kaynağı	Frekans	Geçerli Yüzde %
Öz kaynak yetersizliği	6	15,0
Alacak tahsilindeki gecikmeler	11	27,5
Satış karlılığının düşüklüğü	6	15,0
Maliyetlerdeki artışlar	7	17,5
Diğer	1	2,5
Finansman Sorunu Yok	9	22,5
Toplam	40	100,0

Ankete katılım sağlayan KOBİ sahiplerinin %27,5'i yaşadıkları finansman sorununun kaynağı olarak alacak tahsilindeki gecikmeleri görmektedir. % 17,5'i maliyetlerdeki artışlar nedeniyle finansman sorunu yaşadığını belirtirken, öz kaynak yetersizliği ve satış karlılığının düşüklüğü sebebiyle finansman sorunu yaşayan işletme sahiplerinin oranları % 15'erdir.

Araştırmaya katılan KOBİ'lerin ihtiyaç halinde yeterince ve uygun şartlarda yabancı kaynak temin edip / edememe durumu Şekil 3'de gösterilirken işletmelerin yeterince yabancı kaynak temin edememe nedenlerinin önemlilik sırası Tablo 16'da gösterilmektedir.

Şekil 3: Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin İhtiyaç Halinde Yeterince ve Uygun Şartlarda Yabancı Kaynak Temin Edip / Edememe Durumu

Araştırmaya katılan firma sahiplerinin % 37,5'i yeterince ve uygun şartlarda yabancı kaynak temin edebildiğini ifade ederken, %32,5'i kısmen temin edebildiğini belirtmiştir. Ankete cevap veren işletme sahipleri

rinin %30'u ise yeterince ve uygun şartlarda yabancı kaynak temin edemediğini söylemiştir.

Tablo.12 Araştırmaya Katılan KOBİ'lerin Yeterince Yabancı Kaynak Temin Edememe Nedenlerinin Önemlilik Sırası

Yabancı Kaynak Temin Edememe Nedenleri		Önem Sırası (1=en çok / 4=en az)			
		1	2	3	4
Faiz oranının yüksekliği	f	20	3	2	0
	%	50,0	7,5	5,0	0
Vadelerin kısa olması	f	0	12	6	7
	%	0	30,0	15,0	17,5
Öz kaynakların yetersizliği nedeniyle istenen teminatların gösterilememesi	f	3	6	10	5
	%	7,5	15,0	25,0	12,5
Kredibilitenin düşük olması	f	2	4	6	12
	%	5,0	10,0	15,0	30,0

Araştırmaya katılan işletmelerin %50'si yabancı kaynak temin edememe nedeninin önem sırası olarak 1. sıraya faiz oranlarının yüksekliğini koymuşlardır. Önem sırası olarak 2. sıraya vadelerin kısa olmasını koyan işletme sahiplerinin oranı ise %30'dur. Yönetim sorununu en önemsiz sorun olarak gören işletmelerin oranı %40 olarak çıkmıştır. Firma sahiplerinin yabancı kaynak temin edememe nedenleri arasında önemlilik sırasına göre 3. sırada ise %25'lik oranı ile öz kaynakların yetersizliği nedeniyle istenilen miktarda teminat gösterilememe yer almaktadır.

Araştırmaya katılan işletme sahiplerin görüşme formunun yarı yapılandırılmış görüşme bölümünde vermiş oldukları cevapların değerlendirilmesi ise aşağıda sunulmuştur.

Sesli Soru 1 (Bankalardan kredi alırken karşılaştığınız en büyük güçlük nedir?)'e İşletme Sahiplerince Verilen Cevapların Değerlendirilmesi:

Görüşmeye katılan işletme sahiplerinin neredeyse tamamı banka faiz oranlarının yüksek olması nedeniyle bankalardan kredi temininde büyük zorluk yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Araştırmaya katılan KOBİ'lerin %67,5'inin finansman sorunu yaşadığı (bknz. Şekil 2) ve

%65'inin de banka kredisi kullandığı (bknz. Şekil 1) bilinmektedir. Finansal sıkıntılarını banka kredisi yolu ile çözmeye çalışan KOBİ sahiplerinin yüksek faiz nedeniyle ihtiyaçları kadar kredi çekememesi veya kredi çekse bile yüksek faiz tutarına katlanmak zorunda olmasının, işletme sahibinin moral motivasyonu ile beraber işletmenin de verimliliğini düşürdüğü düşünülmektedir. Mevcut ekonomik durumlardan kaynaklı olarak bankaların kredi kullandırırken artık kredibiliteye daha fazla dikkat ettiği, daha yüksek tutarlarda teminat talebinde bulunduğu firma sahiplerince dile getirilmiştir.

Görüşmeye katılan işletme sahiplerine kredi vadelerinde yapılacak bir uzatmanın kendilerini rahatlatıp rahatlatmayacakları da soru içinde sorulmuştur. Kredi vadelerinde yapılacak bir uzatmanın fayda sağlayabileceğini belirten işletme sahipleri ancak bu yüksek faiz ortamında uzatılacak vadenin pek bir anlamının olmayacağını, sadece faiz yükü olarak kendilerine döneceğini, faizler düşmeden yapılacak bir vade uzatma uygulamasının aslında kendilerine yarardan çok zarar sağlayacağını dile getirmişlerdir. Bazı işletme sahipleri; kredi çekme şartlarında biraz iyileştirmenin, prosedürlerde biraz esnek olunmasının ve bunun yanında kredi çekme sırasında meydana çıkan masraf ve komisyonlarda yapılacak olan indirimlerin kendilerini rahatlatabileceğini bu konularla ilgili zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Sesli Soru 2 (KOBİ'lerin finansman sorunlarının çözümü için sizce ne yapılmalıdır?)'ye İşletme Sahiplerince Verilen Cevapların Değerlendirilmesi:

Farklı sektörlerden KOBİ sahipleri ile görüşme sağlandığından dolayı firma sahiplerinden bu soruya hem kendi sektörleri özelinde hem de genel olarak bir cevap vermeleri istenmiştir. Yüz yüze görüşme sağlanan firma sahiplerinin büyük bir kısmı devlet teşviklerinin artırılması ve ekonomik göstergelerin iyileştirilmesi ile KOBİ'lerin finansman sorunlarına çözümün sağlanacağını düşünmektedirler.

Yapılan araştırma, Kars ili özelinde bir araştırma olduğunda dolayı yörenin ve coğrafyanın getirdiği zorluklar-sorunların olup olmadığı, varsa bu sorunlara ait çözümlerine de firma sahiplerinin değinmeleri istenmiştir. İşletme sahipleri bu konuda genel olarak coğrafi konum

kaynaklı zorluklara karşın bir pozitif ayrımcılık yapılmasının yerinde olacağı kanaatindedirler. Hammadde ve pazarlara olan uzaklıkların maliyetlerinde artışlara neden olduğunu, iklim şartlarından kaynaklı olarak ısınma elektrik vb. giderlerin kendilerine büyük bir yük olduğunu belirtmişlerdir ve bu konularda destek verilmesinin, pozitif ayrımcılık yapılmasının doğru olacağını belirtmişlerdir.

Bunların yanı sıra yapılan teşviklerde hakkaniyetli olunması, siyasi ve tanıdık kayırmalarına mahal verilmemesi ve mevcut borçların ötelenmesi ve/veya yeniden makul şartlarda yapılandırılmasının, finansman sıkıntılarının çözümü için atılabilecek adımlar olarak firma sahiplerince belirtilmiştir.

Sesli Soru 3 (İşletmenizden elde ettiğiniz kazançlarla ne tür yatırımlar yaparsınız?)'e İşletme Sahiplerince Verilen Cevapların Değerlendirilmesi:

KOBİ sahiplerinin büyük bir bölümü elde ettiği kazançlar ile ancak işletmeyi ayakta tutmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bununla beraber kazançları ile sadece borçlarını ödeyebildiklerini ve işletmenin giderlerini bile zorla karşılayabildiklerini söyleyen firma sahiplerinin de sayısı bir hayli fazladır.

Kazancını yine işletmesini geliştirmeye yönelik olarak öz kaynak şeklinde de değerlendiren firma sahipleri ile beraber gelirleri ile gayrimenkul alan veya inşaat sektörüne yatırım yapan işletme sahipleri de bulunmaktadır.

Bütün bunların yanı sıra daha önceden yatırım yapabildiğini ancak son bir yıldır herhangi bir yatırım için para ayıramadığını belirten işletmelerde olmuştur.

Sesli Soru 4 [(Serhat kalkınma ajansın (SERKA), KOSGEP ve Türkiye iş ve işçi bulma kurumu gibi KOBİ'leri destekleyen kurum ve kuruluşlardan yararlandınız mı veya söz konusu kuruluşlar hakkında ne düşünüyorsunuz? (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Kredi Garanti Fonu (KGF), Ticaret ve Sanayi Odaları gibi)]'e İşletme Sahiplerince Verilen Cevapların Değerlendirilmesi:

Firma sahiplerinin büyük bir kısmı İŞKUR'un "işbaşı eğitim programı" kapsamında sunmuş olduğu hizmetten faydalandığını dile getirmiştir. İşbaşı eğitim programı kapsamında sunulan personel destek hizmetinden genel olarak memnun kalındığı, ancak gelen personelin vasıfsız olmasından dolayı biraz sıkıntı yaşadıklarının üzerinde durmuştur.

Özellikle KOSGEB'in sunmuş olduğu faizsiz kredi ve hibe programlarından yararlandığını söyleyen işletme sahipleri kuruluş aşamasında olsun, makine teçhizat alımında olsun sağlanan destekler ve hibe programları sayesinde işletmelerinin kurulum ve gelişmelerinin desteklediğini belirtmişlerdir. Bunun yanında SERKA'dan da proje destekli programlardan yararlanan işletmelerin olduğu gözlemlenmiştir.

Görüşme yapma imkanı yakaladığımız Kars ilinde faaliyet gösteren firma sahiplerinin önemli bir bölümünün de soru başlığında belirtilen kurumların desteklerinden haberlerinin olmadığını, bilgilendirmelerin yetersiz yapıldığını, verilen hibelerin yeterince denetlenmediği için hibe ve desteklerin doğru değerlendirilmediği yönünde görüşleri olmuştur.

Sesli Soru 5 [(Alternatif finansman kaynakları hakkında ne biliyorsunuz ve kullandığımız alternatif bir finansman kaynağı var mı? (Leasing, Faktöring, Forfaiting, Risk Sermayesi, Melek Yatırımcılar, Barter gibi)]'e İşletme Sahiplerince Verilen Cevapların Değerlendirilmesi:

Görüşmeye katılan iş yeri sahiplerinin çok küçük bir kısmı soruda belirtilen alternatif kaynaklardan faydalandıklarını belirtmişlerdir. İki firma yöneticisi iş makinası alımı amacıyla leasingden yararlandığını belirlerken bir firmada dönem dönem faktöring işlemine başvurduklarını söylemişlerdir.

Katılımcıların neredeyse yarısı belirtilen alternatif kaynaklar hakkında bilgisi olduğunu ama hiç kullanmayı tercih etmediklerini belirtmişlerdir, tercih etmeme nedenleri sorulduğunda ise banka kredileri aracılığı ile işlemlerini halledebildiklerini bu tarz kaynaklara gereksinim duymadıklarını dile getirmişlerdir.

Anket yapılan KOBİ sahiplerinin bir kısmı ise belirtilen kaynaklar hakkında bilgisinin olmadığını veya bazısı hakkında bilgilerinin olduğunu söylemişlerdir. İhtiyaç duymadıklarını, araştırma gerekliliği hissetmediklerini dile getiren firma sahipleri bu alternatif kaynaklar hakkında kurum ve kuruluşlarında kendilerine herhangi bir şekilde bilgi veya eğitim vermediğini belirtmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

KOBİ'lerin fon ihtiyaçlarına cevap olabilmek ve işletmeleri destekleyebilmek adına, özel ve kamu banka kredileri, hibe-teşvik programları gibi çeşitli desteklerin yanı sıra sadece KOBİ'lerin ihtiyaçlarına yönelik kurulmuş olan çeşitli kurum ve kuruluşlar da bulunmaktadır. Bu bağlamda çalışmada işletmelerin mevcut sorunlarının tespit edilmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda işletme sahipleri ile yüz yüze görüşülerek çeşitli bulgular toplanmış ve bu bulgular aşağıda özetlenmiştir.

Dünya ve Türkiye genelinde olduğu gibi Kars ili özelinde de baktığımız zaman işletmelerin en önemli sorununun finansman sorunları olduğu anlaşılmaktadır.

KOBİ'lerin finansal işlemlerinin profesyonel bir birim ve finans konusunda kalifiye bir eleman ile değil de firma sahibinin kendi bilgisi ve tecrübesi çerçevesinde yürütmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Kars ilinde banka kredisi kullanan işletme sahiplerinin önemli bir kısmı kullandıkları krediyi yine borç ve kredi geri ödemeleri için değerlendikleri tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan KOBİ sahiplerinin çok büyük bir kısmı bankalardan kredi temin ederken; yüksek faiz oranları, bankaların istedikleri teminat tutarlarının fazlalığı, kefil talepleri ve kredi talep değerlendirmelerinde izledikleri katı tutumun firma sahiplerinin zorlanmasına neden olduğu belirkenmiştir.

Kars'ın coğrafik olarak zorlu bir konumda olması, iklim şartlarının Türkiye ortalamasına göre biraz daha sert olmasının da işletmelerin maliyetlerinde artışlara neden olduğu anlaşılmaktadır.

Görüşmeye katılan firma sahipleri nakliye olanaklarının kısıtlı ve masraflı olmasının yanında özellikle kış aylarında ısınma giderlerinin kendileri için ciddi bir masraf kalemi olduğunu dile getirmişlerdir.

KOBİ'lere destek sağlayan çeşitli kuruluşların hibe ve teşvik sağlanması için yürüttükleri çalışmalardan, personel desteğinden ve faizsiz kredi destek programlarından KOBİ sahipleri faydalandıklarını belirtmişlerdir.

KOSGEB'in sunduğu faydalanan firma sahipleri de mevcuttur. Sağlanan bu destekleri verimli bulanların yanında desteklerin düzensiz ve amacına uygun olmayan biçimde verildiğini düşünen; desteklerde adam kayırma, torpil gibi durumlarında olduğunu bildiren işletme sahiplerinin de sayısının oldukça fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Kars'taki KOBİ sahiplerinin alternatif finansal çözümler konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları ve/veya alternatif finansman kaynaklarına karşı bir ön yargılarının olduğu yapılan araştırma neticesinde anlaşılmaktadır.

Bütün bu bulgular neticesinde işletme sahiplerinin finansal sorunlarına çözüm önerileri aşağıdaki şekilde sunulmuştur.

Kars ilinde faaliyet gösteren işletme sahiplerinin finansal sorunlarının özünde yeterli finansal kaynak temin edememe durumu olduğundan dolayı banka kredi faiz oranlarında KOBİ'lerin avantajına olacak şekilde bir düzenlemeye gidilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bununla beraber firma sahiplerine finansal konularda profesyonel destek verilmesinin, işletmenin finansal durumunu objektif bir şekilde analiz edebilmesi hususunda önemli bir etkisi olabilir. Bu konuda devlet desteği ile finansçı desteği sunulabilir.

KOBİ sahiplerinin büyük bir çoğunluğunun küçük ve orta ölçekli işletmeleri destekleyen kurumlardan haberdar olduğu ancak verilen destekler ve destekleri içerikleri konularında yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıkları anlaşılmıştır. SERKA, KOSGEB, İŞKUR, TÜBİTAK gibi kurumların KOBİ'lere ve girişimcilere yönelik olarak yaptıkları hibe-teşvik-destek programlarını daha etkin ve anlaşılır bir şekilde paylaşmaları, bu programlara yönelik yapılan tanıtım toplantılarının artırılması ve verilen

desteklerde objektif davranıldığıının işletme sahiplerine gösterilmesinin daha fazla yarar sağlayacağı ön görülmektedir. İlgili kuruluşların desteği ile alternatif finansman kaynaklarının tanıtılması anlamında seminerler ve kurslar düzenlenebilir.

Kars'ta faaliyet gösteren işletmelerin, coğrafik konum ve iklim şartlarından kaynaklanan, giderlerindeki bazı kalemlere devlet tarafından pozitif ayrımcılık uygulaması başlatılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Kapalı mekan işleten işletmelere kışın doğalgazda indirim, dışardan hammadde temin eden işletmeye ise nakliye desteği gibi ayrıcalıklar tanınabilir.

Araştırma Kars ili ve 40 adet KOBİ ile sınırlıdır ve sonuçlar bu sınırlılık içinde değerlendirilmiştir. Genellenebilir sonuçlar elde etmek farklı ülkeleri, şehirleri, sektörleri, işletmeleri ve yöntemleri kapsayan çalışmaların yapılmasına bağlıdır. Bu bağlamda araştırmanın gelecekte yapılmak istenecek araştırmalara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

**Company Owners' View on Financial Problems of
SMEs: The Case of Kars**

*

Ceyda Yerdelen Kaygın - Aytaç İkinci
Kafkas University

As in the world and Turkey, SMEs have a great importance in Kars with their contribution to the economy, the added value they create and the employment opportunities they offer. The most important role for the financial problems experienced by SMEs, their impacts and ways of solving them falls to the business owners/partners. Providing effective solution proposals is important for the continuity and efficiency of SMEs which are the backbone of the economy by revealing how the financial problems experienced are evaluated for the business owners. When the literature is examined, it has been found that researchers do quantitative research by generally using the survey method while investigating the financial problems of SMEs. Qualitative research using purposive sampling method has been observed to be almost non-existent. This study has wholly dealt with the financing problems faced by SMEs in Kars province and their reasons, and evaluated them both quantitatively and qualitatively by discussing their solutions. In this respect, the study differs from other studies in the literature.

The aim of this study is to examine the financial problems experienced by SMEs active in Kars from the perspective of business owners and/or partners and especially to provide solutions for common problems that concern the general business by stating their applications, their evaluations and their own solutions in the face of financial problems.

The study covers SMEs from different sectors operating in Kars. 40 businesses from 10 sectors among the companies in Kars that meet the definition of small and medium size enterprises were identified and interviewed so that easy, complete and satisfactory information could be obtained by purposeful sampling method in accordance with the qualitative analysis. Businesses are enterprises belonging to sectors with high potential and intensive activities in Kars. The chosen businesses operate

in transportation, services, food, manufacturing, education, health, automotive, tourism, furniture and insurance sectors. There are 26 questions in the interview form. 21 of these are the questions with predefined multiple choice answers and the remaining 5 questions are the ones with open-ended answers which allow the subject to be examined in different dimensions depending on the course of the interviewee and the knowledge and interest of the participant. In the study, both quantitative and qualitative analysis methods were used, the results obtained by frequency and percentage analysis were interpreted and the solutions were presented.

For the purpose of the research, various findings were gathered by interviewing business owners face to face and these findings were summarized as follows:

As in the world and Turkey in general, it has been understood that the most important problem of the enterprises is the financial problems when we look at the Kars province.

It has been observed that the financial transactions of SMEs are not carried out with a professional unit and a qualified person in finance, but with the knowledge and experience of the owner of the company.

It has been determined that a significant portion of the business owners using bank loans in Kars have evaluated the loan, which they have used, for loan and credit repayments.

It has been found that high interest rates, excess security deposit required by banks, guarantor demands and strict attitude observed in loan demand evaluations caused the company owners to have difficulty while the majority of SME owners participating in the survey obtained loans from banks.

It has been understood that the geographically challenging position of Kars (like transportation) and its climatic conditions being a little harder than the average of Turkey led to increases in the costs of enterprises (like heating costs).

To provide grants and incentives of various organizations providing support to SMEs, SME owners have stated that they benefited from their work, personnel support and interest-free credit support programs.

As a result of the study, it has been understood that the SME owners in Kars did not have enough information about alternative financial solu-

tions and/or that they had a prejudice against alternative sources of funding.

In the study, it has been concluded that the SMEs' financial problems, identified as lack of equity, high interest rates, excess security deposits, difficulties in giving security, alternative financing methods and insufficient knowledge about institutions and organizations providing support to SMEs, have supported the researches in domestic and foreign literature.

In the research, the solutions of SME owners to their financial problems are presented as follows:

Making a regulation in the interest rates of bank loans to the advantage of SMEs has been understood to be useful to because business owners operating in Kars are unable to get sufficient financial resources at the core

of their financial problems. However, providing professional support to company owners in financial matters could have a significant impact on the objective analysis of the company's financial position. Government and financial support could be provided about this.

It has been found that the majority of SME owners were aware of the institutions supporting small and medium-sized enterprises, but they did not have sufficient knowledge of the supports and support contents provided. It has been foreseen that institutions such as SERKA, KOSGEB, İŞKUR and TUBITAK will share more effectively and understandably the grants-incentives-support programs they provide for SMEs and entrepreneurs. Also the publicity meetings for these programs should be increased and that business owners are objectively behaved should be shown. Seminars and courses can be organized with the support of related institutions to introduce alternative sources of finance.

It has been thought useful that the state should initiate positive discrimination against some items in the expenses arising from geographical location and climate conditions for the companies operating in Kars. For example, the companies which operate indoors could be granted natural gas discounts in winter and the companies which provide raw materials from outside could be granted transportation support.

The study is limited to the city of Kars and 40 SMEs and the results have been evaluated within this limitation. Achieving generalizable re-

sults depends on studies involving different countries, cities, sectors, businesses and methods. In this context, it has been thought that the study can provide contributions to future researches.

Kaynakça / References

- Abraham, F. ve Schmukler, S.L. (2017), Addressing the SME finance problem, *Research and Policy Briefs, World Bank Malaysia Hub*, 9, 1-4.
- Çatal, F.M. (2007). Bölgesel kalkınmada küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) rolü, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(10), 333-352.
- Çelik, A. ve Akgemci, T. (1998). *Girişimcilik kültürü ve KOBİ'ler*, Konya: Nobel Yayıncılık.
- Hu, M.W. (2010). SMES and economic growth: Entrepreneurship or employment. *ICIC Express Letters*, 4(6), 2275-2280.
- Neagu, C. (2016). The importance and role of small and medium-sized businesses. *Theoretical and Applied Economics*, XXIII, 3(608), 331-338.
- Obi, J., Ibidunni, A. S., Tolulope, A., Olokundun, M. A., Amaihian, A. B., Borishade, T. T., ve Fred, P. (2018). Contribution of small and medium enterprises to economic development: Evidence from a transitioning economy. *Data in brief*, 18, 835-839.
- Obiora, S. C., ve Csordás, T. (2017). The case of alternative versus traditional financing: A literature review. *Archives of Business Research*, 5(9), 42-53.
- Quaye, I. ve Sarbah, A. (2014). Assessing alternative sources of financing for small and medium scale enterprises in Ghana case study of savings and loans companies (S&Ls) in the Greater accra region in Ghana. *International Journal of Advancements in Research & Technology*, 3, 123-136.
- Rubanov, R. ve Marcantonio, A. (2017). Alternative finance business-models: Online platforms. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 1(3), 92-98.
- Sarıarslan, H. (1996). *Türkiye ekonomisinde küçük ve orta ölçekli işletmeler*. Ankara: TOBB Yayınları.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılacak nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(4), 543-559.

- Wang, Y. (2016). What are the biggest obstacles to growth of SMEs in developing countries? An empirical evidence from an enterprise survey, *Borsa Istanbul Review*, 16(3), 167-176.
- Wegener, D. T. ve Petty, R. E. (1994). Mood management across affective states: The hedonic contingency hypothesis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66, 1034-1048.
- Wehinger, G. (2014). SMEs and the credit crunch. *OECD Journal: Financial Market Trends*, 2013(2), 1-34.
- Yağar, F. ve Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3 (3), 1-9.
- Yang, Y., Chen, X., Gu, J. ve Fujita, H. (2019). Alleviating financing constraints of SMES through supply Chain, *Sustainability*, 11, 673.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Kaygın-Yerdelen, C. ve İkinci, A. (2019). KOBİ'lerin finansal sorunlarına işletme sahiplerinin bakış açısı: Kars ili örneği. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 1757-1783. DOI: 10.26466/opus.589628